

Kontaktperson i detta ärende
Liane Ask
010 510 54 07
liane.ask@akeri.se

Till: Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia:
kn.cks.remissor@regeringskansliet.se

Vår beteckning 2024-35

Er beteckning: KN2024/02249

REMISSVAR – REFORMERING AV AVFALLSLAGSTIFTNINGEN FÖR ÖKAD MATERIALÅTERVINNING OCH FÖR MER CIRKULÄR EKONOMI, KN2024/02249

Sveriges Åkeriföretag är åkerinäringens branschorganisation och arbetar för en sund och lönsam utveckling av denna näring. Våra ca 5 000 medlemsföretag sysselsätter tillsammans drygt 180 000 människor och innehar ca 36 000 motorfordon. Åkerinäringen totalt omsätter cirka 160 miljarder kronor, motsvarande ungefär 4 procent av BNP.

Av Sveriges Åkeriföretags medlemsföretag verkar ca 500 företag i avfalls- och återvinningsbranschen och dessa omsätter tillsammans ca 5,5 miljarder kronor.

Sveriges Åkeriföretag (SÅ) har tagit del av rubricerad remiss och tackar för möjligheten att yttra sig över förslagen och framför synpunkter ur åkerinäringens perspektiv.

Sveriges Åkeriföretag välkomnar initiativet att ta ett större och mer holistiskt grepp över materialströmmar med fokus på maximal återvinning och där man inser att näringslivet och privata återvinningsföretag är en förutsättning för att skapa en cirkulär ekonomi på riktigt. Samtidigt är det av största vikt att säkerställa att avfallshantering sker på ett ansvarsfullt och lagligt sätt för att skydda miljön och samhället från skadliga effekter, och där kommer remissen med förslag som förhoppningsvis leder till en effektivare och mer konstruktiv tillsyn och ett ökat förtroende för seriösa företag som står för mycket av teknikutveckling och innovation.

Sammanfattning:

SÅ välkomnar utredningens ambition att t ex förtydliga ansvarsfördelningen avseende när ansvar för skilda avfallsströmmar startar och upphör.

SÅ välkomnar vidare tanken med att skapa ett förutsägbart, tydligt och rättvist regelverk för en sund konkurrens för att främja renare avfallsströmmar och bidra till högre materialåtervinning. Då får vi bättre utkomst för redan gjorda investeringar samt förutsättningar att kunna investera mera för framtidens lönsamma återvinning.

SÅ lämnar följande bedömning av de sammanfattande förslagen och dess konsekvenser för vår bransch.

Särskilda synpunkter över förslagen i sammanfattning

- **Överföring av ansvaret för kommunalt avfall från avfall i detaljhandel med livsmedel och för avfallsströmmarna förbrukat matfett, och förbrukat kontorspapper ska flyttas från kommunen till den yrkesmässiga verksamhet som producerar avfallet**

Vi ser positivt på att ansvaret för avfallshantering i livsmedelsdetaljhandel samt för avfallsströmmarna förbrukat matfett och förbrukat kontorspapper överförs till de yrkesmässiga verksamheterna. Det kan skapa en mer effektiv och marknadsanpassad avfallshantering, vilket i sin tur kan leda till bättre sortering och återvinning. Samtidigt behöver det säkerställas att små aktörer inte drabbas av orimliga kostnader eller administrativt krångel samt att de verkligen har förutsättningarna för att säkerställa en miljöriktig hantering och transport.

- **Länsstyrelsen ska få besluta om att en yrkesmässig verksamhet själv får hantera sitt kommunala avfall.**

Vi anser i princip att så mycket avfall som möjligt ska vara en affärsmöjlighet i det cirkulära systemet. Att låta länsstyrelsen besluta om verksamheter får hantera sitt eget avfall kan bidra till mer enhetliga bedömningar och undvika kommunal konkurrensbegränsning. Dock får detta inte innebära en förlängd eller försämrad process för de verksamheter som vill hantera sitt eget avfall.

- **Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska besluta om en nationell avfallsplan. Naturvårdsverket ska ta fram underlag till den nationella avfallsplanen. Kravet på kommunala avfallsplaner ska tas bort.**

Vi ställer oss bakom förslaget att införa en nationell avfallsplan. Det kan bidra till en mer enhetlig, långsiktig, integrerad och förutsägbar avfallshantering, vilket underlättar planeringen för transport- och återvinningsbranschen. Ytterligare värde är att samla kompetens under ett "tak" och att samla och sprida kunskap och lärdomar från alla kommuner.

Vi tror dock att det fortfarande finns behov av en kommunalt anpassad handlingsplan, som bygger på målsättningarna i den nationella avfallsplanen men tar hänsyn till regionala förutsättningar och behov. Avfallsplanerna, oavsett om de är nationella eller kommunala, måste också ses i ett större sammanhang och utvecklas i högre grad tillsammans med exempelvis energi-, transport- och VA-branschen. Nu bör det också sättas ett större fokus på avfallshantering som en samhällsviktig verksamhet, både på nationell och lokal nivå.

- **Länsstyrelsen blir tillsynsmyndighet över kommunernas avfallshantering, nationella avfallstransporter, handlare och mäklare**

Att flytta tillsynsansvaret till länsstyrelsen för att skapa en mer enhetlig kontroll av avfallshanteringen ser SÅ som positivt. Det har framförts av SÅ även i tidigare remissvar rörande exempelvis stävande av avfallsbrottslighet då vi bedömer att länsstyrelsen har bättre resurser och kompetens för uppgiften samt att man undviker en situation där kommuner riskerar utöva tillsyn över sin egen verksamhet. För transportsektorn är det viktigt att tillsynen är rättvis och förutsägbar.

- **Kommunen ska tillhandahålla insamlingssystem för återanvändning av produkter från hushåll.**

Vi ser positivt på att kommunerna får en tydlig roll i att tillhandahålla system för återanvändning, vilket kan förbättra resurseffektiviteten. Det är dock viktigt att transportsystemen för detta samordnas på ett effektivt sätt och att privata aktörer ges möjlighet att konkurrera på lika villkor.

- **Enhetliga krav på och undantag från fastighetsnära insamling av restavfall, livsmedels- eller köksavfall och förpackningsavfall ska införas**

Vi är i princip positiva till enhetliga krav på fastighetsnära insamling av nämnda avfallsslag för att möjliggöra renare materialflöden hos alla hushåll och verksamheter, men val och utformning av källsorteringssystem och insamlingsteknik måste kunna anpassas till fastighetens förutsättningar. Det är därför viktigt att fastighetsägaren/boende har möjlighet att påverka detta och att det inte plötsligt ändras för att kommunen bytt insamlingsentreprenör eller liknande. Krav och undantag ska utformas pragmatiskt så att det bidrar till en mer effektiv och tydlig hantering för transportörer och avfallsaktörer.

- **Den som är ansvarig för att avfallet blir fullständigt behandlat ska se till att det insamlade avfallet sorteras ytterligare om det behövs för att möjliggöra materialåtervinning.**

Vi stödjer i princip förslaget att ytterligare sortering av avfall ska ske om det är nödvändigt för materialåtervinning. Det är dock avgörande att dessa krav inte leder till orimlig administration eller ineffektiva transportkedjor som leder till ökad klimatbelastning. Det är också viktigt att notera att sortering i sig har begränsat värde om inte hela värdekedjan hänger ihop. Exempelvis leder utsortering av alla typer av plast inte automatiskt till återvinning om det inte finns en mottagningsanläggning och en ekonomisk uppgörelse som är hållbar för båda parter. Denna typ av generaliserande krav riskerar att slå ut mindre företag som inte kan täcka kostnader för både återvinning (då många avfallstyper fortfarande har en behandlingskostnad snarare än ett materialvärde) och en ineffektiv transport (eftersom plastavfall har låg densitet). Ytterligare en utmaning med att dra återvinningen längre är att man recirkulerar även PFAS och andra kemikalier istället för att avgifta samhället.

- **Verksamheter som i samband med en yrkesmässig sortering av restavfall får en avfallsström, som till övervägande del består av förpackningsavfall, ska lämna avfallet till en producentansvarsorganisation**

Vi ser positivt på att förpackningsavfall som uppstår vid yrkesmässig sortering ska gå till en producentansvarsorganisation. Detta kan leda till bättre resursutnyttjande och tydligare ansvarsfördelning. Dock vill vi höja varningsflagga för att inte tillräckligt "rena avfallsströmmar" tvingas in i återvinningsproduktionen. Hantering av dessa strömmar har flera utmaningar kopplade till sämre återvinningsgrad, höga kostnader, onödiga och/eller långa transporter till andra anläggningar och dålig arbetsmiljö. Som exempel kan nämnas när förpackningar av mjukplast och hårdplast började samlas in blandat, vilket ledde till en dyrare process med lägre återvinning då den mer nedsmutsade mjukplasten drog ner värdet på den renare hårdplasten. Vi ställer oss också lite frågande till om

producentansvarsorganisationerna har anläggningar och praktisk möjlighet att hantera mer nedsmutsade fraktioner.

- **Naturvårdsverkets ansvar för uppföljning, utvärdering och rapportering enligt avfallslagstiftningen förtydligas.**

Att Naturvårdsverkets roll förtydligas inom uppföljning och rapportering kan bidra till en mer enhetlig tillämpning av avfallslagstiftningen, vilket SÅ ser som positivt.

- **Den som lämnar avfall till en avfallsförbränningsanläggning eller samförbränningsanläggning ska lämna uppgifter om avfallet som visar att avfallet får förbrännas. Den som tar emot avfallet ska kontrollera uppgifterna**

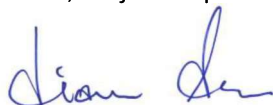
Krav på att uppgifter lämnas och kontrolleras vid förbränning kan vara rimliga ur miljösynpunkt. Det är dock viktigt att detta inte leder till en orimlig administrativ börda som försämrar logistikflödena. Transportföretag ska inte heller tvingas röja affärsmässiga relationer.

- **En kommun ska se till att avfallsverksamheten särredovisas i enlighet med god redovisningssed.**

Vi stödjer förslaget om att kommunal avfallshantering ska särredovisas enligt god redovisningssed. Detta kan bidra till transparens och säkerställa att kommunens avfallsverksamhet särredovisas för att undvika att skatte- eller avgiftsmedel används på ett sätt som ger kommunala bolag en orättvis fördel gentemot privata företag. De senaste 15–20 åren har vi sett flera exempel på där kommunala bolag kunna lägga sig på en orimligt låg anbuds nivå, som sedan kompenseras i slutet av året genom omfördelning av resurser inom kommunens verksamheter. Detta riskerar också att driva på en prisdumpning i konkurrensen med privata företag och i förlängningen försämrar kvaliteten på utförandet.

Sveriges Åkeriföretag ser positivt på många av förslagen i remissen, då de kan bidra till en mer effektiv och marknadsanpassad avfallshantering. Vi betonar dock vikten av att välja åtgärder som gör skillnad och skapar en cirkulär ekonomi på riktigt utan att leda till nya utsläpp eller miljöproblem samt att förenkla administrationen, säkerställa konkurrensneutralitet och effektivisera transportkedjorna. Vi ser fram emot fortsatt dialog kring implementeringen av förslagen.

För Sveriges Åkeriföretag
Nätverk, Miljötransportföretag

Liane Ask, Senior rådgivare